

Marek Fiałkowski OFMConv¹

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Papieża Franciszka inspiracje dla duszpasterstwa młodzieży

Duszpasterstwo młodzieży jest posługą zbawczą Kościoła wobec młodzieży szkolnej, pozaszkolnej, akademickiej i pracującej. Celem tej posługi jest ukształtowanie nowego człowieka w Chrystusie, doprowadzenie młodzieży do dojrzałości w wierze, aby stawała się świadkiem Chrystusa, a także rozwój młodzieży w wymiarach religijnym, intelektualnym, etycznym, emocjonalnym i społecznym. Duszpasterstwo młodzieży pełni także funkcję wychowawczą, przez co wspomaga instytucję rodziny i szkoły. Jak każde duszpasterstwo wymaga ono przystosowania do zmieniających się warunków społeczno-kulturowych. Nie ma bowiem duszpasterstwa uniwersalnego, odpowiedniego do każdych warunków. Istnieje konieczność ciągłego dostosowywania duszpaster-

---

¹ Marek Fiałkowski OFMConv, dr hab. teologii pastoralnej; kierownik Katedry Teologii Pastoralnej w Instytucie Teologii Pastoralnej i Katechetyki KUL; przełożony klasztoru franciszkanów – domu studiów bł. Jana Dunsza Szkoła w Lublinie. W badaniach naukowych koncentruje się na zagadnieniach relacji Kościoła i świata, obecności chrześcijan w życiu społeczno-politycznym, duszpasterstwie nadzwyczajnym, teologii i problemach rodziny oraz na teologii i formach aktywizacji laikatu w Kościele i świecie. Autor książki *Formacja chrześcijańska katolików świeckich w świetle nauczania Kościoła współczesnego. Studium teologiczno-pastoralne* (Lublin 2010), kilkudziesięciu artykułów z zakresu teologii pastoralnej, recenzji, sprawozdań, haseł i biogramów leksykalnych oraz współredaktor *Leksykonu teologii pastoralnej* (Lublin 2006). E-mail: jdszkot@kul.lublin.pl.

stwa, także duszpasterstwa młodzieży, do zmieniających się okoliczności miejsca i czasu².

Poszukując odpowiedzi na pytanie o kształt duszpasterstwa młodzieży w obecnym czasie, warto wsłuchać się w głos papieża Franciszka, który chętnie spotyka się z młodzieżą i do niej przemawia. Ciekawe myśli dotyczące wspomnianego duszpasterstwa znajdziemy w adhortacji apostolskiej *Evangelii gaudium*, którą można potraktować jako dokument programowy obecnego pontyfikatu³. Papież pisze: „Duszpasterstwo młodzieżowe, tak jak byliśmy przyzwyczajeni je prowadzić, ucierpiało w zderzeniu ze zmianami społecznymi. W zwyczajnych strukturach młodzi często nie znajdują odpowiedzi na swoje niepokoje, potrzeby, problemy i zranienia. Nam, dorosłym, niełatwo ich cierpliwie słuchać, zrozumieć ich niepokoje i ich żądania, nauczyć się mówić zrozumiałym dla nich językiem. Z tego samego powodu propozycje wychowawcze nie przynoszą oczekiwanego owocu. Mnożenie się i rozrastanie stowarzyszeń i ruchów w przeważającej mierze młodzieżowych można interpretować jako działanie Ducha Świętego, otwierającego nowe drogi w odpowiedzi na ich oczekiwania i w poszukiwaniu głębokiej duchowości i bardziej konkretnego poczucia przynależności” (nr 105).

Idąc za sugestiami papieża Franciszka dotyczącymi duszpasterstwa młodzieży, omówimy najpierw tzw. apostołstwo ucha, które wyraża postawę cierpliwego i miłosiernego słuchania drugiego człowieka oraz ofiarowania mu swojego czasu. Następnie zwrócimy uwagę na konieczność wypracowania i posługiwania się zrozumiałym językiem w posłudze na rzecz młodzieży. Kolejną inspiracją płynącą z nauczania Franciszka, na którą warto zwrócić uwagę w duszpasterstwie młodzieży, jest zadanie budowania środowiska chrześcijańskiego. Na koniec podejmiemy problematykę pogłębianej duchowości oraz odważnego poszukiwania nowych dróg w duszpasterskiej pracy z młodymi ludźmi.

---

² A. Długosz, *Młodzieży duszpasterstwo*, [w:] *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski, Lublin 2006, s. 511.

³ Franciszek, adhort. apost. *Evangelii gaudium* [dalej: EG].

1. „Apostolstwo ucha”

W adhortacji *Evangelii gaudium* papież, odnosząc się do duszpasterstwa młodzieży, pisze, że dorosłym niełatwo cierpliwie słuchać, zrozumieć niepokoje i żądania ludzi młodych (nr 105). Zwraca w ten sposób uwagę nie tylko na problemy związane z konfliktem pokoleń, ale na dostrzegany dziś ogólny problem komunikacji pomiędzy ludźmi. Obserwujemy przecież dzisiaj narastające zjawisko samotności człowieka, nawet tego, który przebywa wśród wielu ludzi. Liczne relacje współczesnego człowieka nierzadko są powierzchowne, rzeczowe i nie sięgają głębi człowieka, który często pozostaje osamotniony, pozbawiony wsparcia i zrozumienia.

W słynnej rozmowie z Andream Toriellim papież Franciszek wspomina o „apostolstwie ucha”. Mówi o tym w kontekście „kruchości czasów, w których żyjemy”, polegającej na przekonaniu, iż nie ma możliwości uwolnienia, przebaczenia, powrotu na dobrą drogę. Takie zagubienie popycha ludzi do poszukiwania wsparcia w magii, horoskopach, przepowiedniach dotyczących przyszłości, które można potraktować jako swoego rodzaju kompensację egzystencjalnej pustki, charakteryzującej nasze czasy⁴. Zdaniem papieża ludzie szukają przede wszystkim kogoś, kto ich wysłucha i jest gotowy poświęcić swój czas, aby poznać ich dramaty i rozterki. I to właśnie można nazwać „apostolstwem ucha”, które jest bardzo ważne nie tylko dla spowiedników, ale także dla wszystkich duszpasterzy⁵.

Wydaje się, że ta sugestia papieża Franciszka dobrze odpowiada duszpasterstwu młodzieży. Doświadczenia wielu posługujących w tym duszpasterstwie potwierdza, że wymaga ono poświęcenia czasu młodemu człowiekowi, przebywania z nim, cierpliwego słuchania i rozmowy. Proces formacji chrześcijańskiej, który powinien dokonywać się w ramach duszpasterstwa młodzieży, stawia konkretne wymagania wobec duszpasterza i całego zespołu tego rodzaju duszpasterstwa. Młody człowiek chce w duszpasterzu spotkać autentycznego świadka i przewodnika na drodze do Boga.

---

⁴ Zob. szerzej M. Fiałkowski, *Kościół wobec okultyzmu*, [w:] *Kościół – komunია i dialog. Księga pamiątkowa ofiarowana księdzu biskupowi Kazimierzowi Ryczanowi w 75. rocznicę urodzin*, red. P. Kantyka, J. Czerkowski, T. Siemieniec, Kielce 2014, s. 316–318.

⁵ Franciszek, *Miłosierdzie to imię Boga. Rozmowa z Andream Toriellim*, Kraków 2016, s. 36–39.

Takie działania wymagają poświęcenia czasu, cierpliwego rozeznawania razem z młodym człowiekiem, czego oczekuje od niego Bóg, a także miłosiernego wsparcia w trudach realizacji woli Bożej. Wysłuchanie, poświęcenie czasu jest wyrazem szacunku dla człowieka, tworzy także klimat zaufania i otwarcia, tak niezbędny przy stawianiu wymagań.

Formować młodego człowieka w ramach duszpasterstwa młodzieży to zachęcać go i dodawać mu odwagi do bycia sobą. Należy wskazywać mu jego własne zadanie w Kościele i świecie oraz pobudzić do odkrycia jego niepowtarzalnej drogi do realizacji tych zadań. Można to robić na wiele sposobów, chociażby poprzez napomnienia, zachęty, zwracanie uwagi. Ważniejsze jest jednak dawanie przykładu własnym życiem, gdyż największą siłą wychowawcy jest, gdy wymaga od siebie i daje przykład w realizowaniu tego, czego wymaga⁶.

2. Zrozumiały język przepowiadania

27 lipca 2013 roku w Rio de Janeiro papież Franciszek wypowiedział znamienne słowa: „Czasami tracimy tych, którzy nas nie rozumieją, bo oduczyliśmy się prostoty, czerpiąc z zewnątrz również pewną racjonalność obcą naszym ludziom. Rezygnując z języka prostoty, Kościół pozbawia się warunków, które umożliwiają «łowienie» Boga w głębokich wodach Jego tajemnicy”⁷. Zdaniem papieża także w pracy z młodymi ludźmi trzeba nauczyć się mówić zrozumiałym dla nich językiem (zob. EG 105).

Trzeba przyznać, że sam Franciszek mówi językiem, który trafia do młodych. W swoich homiliach używa obrazów i porównań z życia wziętych, unika trudnego teologicznego języka. Nie boi się odwoływać do swoich osobistych doświadczeń, chętnie przytacza historie, które go spotkały, i poruszające słowa ludzi, z którymi rozmawiał. Wydaje się, że można powiedzieć, iż papież Franciszek używa języka egzystencjalnego,

---

⁶ Zob. R. Guardini, *Wiarygodność wychowawcy*, [w:] *Pedagogia katolicka. Zagadnienia wybrane*, red. A. Rynio, Stalowa Wola 1999, s. 373–374.

⁷ Franciszek, *Przemówienie podczas spotkania z episkopatem Brazylii*, Rio de Janeiro, 27.07.2013 r. https://w2.vatican.va/content/francesco/pl/speeches/2013/july/documents/papa-francesco_20130727_gmg-episcopato-brasile.html (19.03.2016).

bliskiego życia i sprawom współczesnych ludzi. Może właśnie to wszystko, połączone ze spontanicznością i spektakularnymi gestami, przyciąga, chwyta za serce, przemawia do wyobraźni i pobudza do działania nie tylko młodych ludzi⁸.

Poszukiwanie zrozumiałego języka przepowiadania Ewangelii jest zadaniem trudnym, ale koniecznym w każdym czasie i przestrzeni. Jak bardzo skomplikowane jest to wyzwanie w stosunku do współczesnego młodego człowieka, mówi nam choćby język, z którego korzysta się w mediach społecznościowych. Ogólnie mówiąc, charakteryzują go skrótowość, liczne uproszczenia, wykorzystywanie obrazów itp. Stawia to przed duszpasterzami młodzieży zadanie poznawania młodych ludzi, wspomnianego wcześniej poświęcania im odpowiedniej uwagi i czasu, rozmowy i wsłuchiwania się w ich oczekiwania.

Wysiłek dostosowania języka przepowiadania Dobrej Nowiny do obecnej mentalności młodzieży musi unikać uproszczenia i spłylenia – sztucznych i nieprzystających do powagi głoszonych treści. Nie tylko gubią one bogactwo przesłania i świadomość obcowania z tajemnicą, ale także narażają się na śmieszność nieudolnego kopiowania i naśladownictwa. Z drugiej strony zagraża mu ciasne przekonanie o niemożliwości wyrażania ewangelicznego przesłania w nowej, uwspółcześnionej formie. Stąd tylko krok do niezrozumiałego żargonu, jakże odległego od głoszenia Mistrza z Nazaretu.

3. Budowanie środowiska chrześcijańskiego

Papież Franciszek wspomina, że współczesne przemiany prowadzą ludzi, zwłaszcza młodych, do poszukiwania przynależności (zob. EG 105). Obserwujemy bowiem z jednej strony dużą niechęć i podejrzliwość wobec wszelkich instytucji, połączoną z upadkiem i kwestionowaniem autorytetów oraz szerzeniem się relatywizmu. Z drugiej zaś strony dostrzega-

---

⁸ D. Piórkowski, *Wstęp*, [w:] *Idźcie, zróbcie raban. Jak młodzi w Polsce rozumieją wezwanie Franciszka?*, Kraków 2013, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/Z/ZD/wam_2013_raban_00.html (19.03.2016).

my poszukiwanie przynależności i niemal głód jasnych i precyzyjnych wskazań, pomagających w znoszeniu ciężaru życia, dokonywania wyborów i znajdowania odpowiedzi na odwieczne pytania, które zadaje sobie człowiek⁹. Można widzieć w tej sytuacji efekt przeakcentowanego indywidualizmu i wolności człowieka, które w gruncie rzeczy odcięły go od innych, skazały na swoistą samotność i pielgrzymowanie przez życie bez jasnego kierunku, nadającego sens jego egzystencji. Taka sytuacja, połączona z kwestionowaniem i kryzysem najstarszej i podstawowej instytucji, jaką jest rodzina, może tłumaczyć poszukiwanie przynależności, nie tylko przez młodego człowieka.

W tym kontekście duszpasterstwo młodzieży winno podjąć wysiłek budowania środowiska chrześcijańskiego. Chodzi o tworzenie takiej przestrzeni, która zgromadzi ludzi, nie tylko dzielących tę samą wiarę w Boga, ale starających się nią odważnie dzielić, swobodnie o niej mówić, spotykając się równocześnie ze zrozumieniem ze strony innych. Każdy z wierzących, aby żyć autentycznie po chrześcijańsku, potrzebuje otoczenia, w którym wiara jest otwarcie akceptowana, w którym się o niej mówi i nią żyje¹⁰.

Przynajmniej jedno środowisko, z którym styka się współczesny człowiek, winno być środowiskiem chrześcijańskim. Przekonania, postawa, wartości i wzory zachowań są w dużej mierze formowane przez środowisko i dlatego jednostka potrzebuje chrześcijańskiego otoczenia, jeżeli ma żyć po chrześcijańsku. Ponieważ parafie i rodziny często nie są dla wierzących takimi środowiskami, konieczne jest tworzenia różnego rodzaju wspólnot religijnych, które byłyby środowiskiem chrześcijańskim dla poszczególnych chrześcijan¹¹. Musimy pamiętać, że coraz liczniejsi chrześcijanie wychowują się i pracują w środowiskach, które nie dzielają ich wiary w Boga, dlatego poszukują wsparcia ze strony innych wierzących, doświadczenia entuzjazmu wiary, swobodnego mówienia i dzielenia się wiarą w Jezusa Chrystusa, tym bardziej że we współczesnym świecie nie-

---

⁹ Zob. Sobór Watykański II, konst. *Gaudium et spes*, 4.

¹⁰ M. Fiałkowski, *Zadania stojące przed zrzeszeniami religijnymi w Polsce*, „Teologia Praktyczna” 16 (2015), s. 35–36.

¹¹ R. Kamiński, *Działalność zbawcza Kościoła w teorii i praktyce pastoralnej*, Lublin 2007, s. 189–190.

rzadko dominuje postawa ukrywania swoich przekonań religijnych, które ewentualnie toleruje się jako prywatne, a ich publiczne wyrażanie jest w niektórych miejscach uważane za nietakt, a nawet za przejaw obraźliwych wyznawców innych religii lub niewierzących¹².

Wydaje się, że duszpasterstwo młodzieży staje dziś przed wyzwaniem budowania przestrzeni, w której wierzący i poszukujący mogą spotkać autentyczny, żywy Kościół. Takie środowiska mogą także pełnić rolę swoich ogniw pośrednim między parafią a poszczególnymi wiernymi. To właśnie w małych wspólnotach i grupach, w bezpośrednich i osobowych relacjach można doświadczyć wspólnotowości Kościoła. W takich grupach religijnych istnieje szansa głębszego i bardziej osobowego przeżywania wiary. Budują one także lepsze stosunki międzyludzkie, które pozwalają na owocniejsze przyjęcie słowa Bożego, rewizję życia i refleksję nad nim w świetle Ewangelii¹³.

4. Pogłębiona duchowość

Poszukiwanie przez młodych ludzi pogłębionej duchowości (zob. EG 105), o której wspomina papież Franciszek, można uznać za ważne wezwanie dla duszpasterstwa młodzieży. Rzeczywiście współcześnie obserwuje się wzmożone zainteresowanie szeroko pojętą duchowością, różnymi technikami medytacyjnymi oraz poszukiwaniem mistrzów i przewodników życia duchowego. Niestety zainteresowanie to dosyć skutecznie wykorzystują sekty, dlatego w duszpasterstwie należy zwrócić szczególną uwagę na praktykę modlitwy i formy kultu. Konieczne jest ustawiczne przypomnienie, że Kościół w swoim skarbcu ma bogactwo duchowości i tradycji liturgicznych, które jest zdolne zaspokoić potrzeby ludzkiej duszy¹⁴.

---

¹² Zob. J. Ratzinger, *Ruchy kościelne i ich teologiczne miejsce*, „Communio” 19 (1999) nr 6, s. 78; M. Fiałkowski, *Małe grupy religijne środowiskiem ewangelizacji młodzieży*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 9 (2014) nr 1, s. 216.

¹³ Zob. R. Kamiński, *Małe grupy a odnowa Kościoła*, „Homo Dei” 54 (1995) nr 4 s. 38–39; W. Śmigiel, *Eklezjalność zrzeszeń religijnych*, Pelplin 2015, s. 39–41.

¹⁴ Zob. M. Fiałkowski, *Church et Sects*, „Ateneum Kapłańskie” (2016) 642, s. 304–305.

W posłudze Kościoła wobec młodzieży ważne miejsce powinno zajmować kształtowanie właściwej duchowości. Wydaje się, że duszpasterstwo młodzieży może stawać się swoistą szkołą duchowości, w której młody człowiek będzie zgłębiał bogactwo duchowości Kościoła i uczył się jego wykorzystania w swoim życiu. Wymaga to oczywiście zapoznania się z podstawami teoretycznymi, poznania licznych szkół duchowości, ale także wprowadzenia młodego człowieka w praktykę życia duchowego, czyli uczenia modlitwy, medytacji, zaangażowania w liturgię, zwłaszcza Eucharystię, praktyki korzystania z sakramentów.

Wykorzystując zainteresowanie duchowością, trzeba starać się z otwartością przyjmować oddolne inicjatywy młodzieży pragnącej pogłębiać życie modlitwne i liturgiczne, organizować dni skupienia, rekolekcje zamknięte, czuwania i pielgrzymki. Można także zapraszać kompetentne osoby, które zaznajomią wierzących z bogactwem chrześcijańskiej duchowości, metodami medytacji lub poprowadzą kursy duchowości czy szkoły modlitwy. Konieczne wydaje się także roztropne dowartościowanie w liturgii i modlitwie strony emocjonalnej oraz chrześcijańskiego doświadczenia.

Szczególnie ważne jest zaprezentowanie duchowości odpowiadającej sytuacji życiowej człowieka młodego. Chodzi tu zwłaszcza o duchowość, która odpowiada powołaniu konkretnego człowieka. O ile łatwiej ukazać duchowość kapłańską czy duchowość zakonną, o tyle duchowość człowieka świeckiego wydaje się ciągle nie do końca zgłębiona i rozpoznacona¹⁵. Wiąże się ona oczywiście ze specyficznym powołaniem katolika świeckiego, który poprzez chrzest zostaje włączony w Chrystusa i staje się członkiem Kościoła. Świecki zatem uczestniczy, na sposób sobie właściwy, w kapłańskim, prorockim i królewskim urzędzie Chrystusa. Specyficzną właściwością katolików jest ich świecki charakter¹⁶. Mają oni na kształt zaczynu przepajać świat duchem Ewangelii, czyniąc Kościół obecnym i aktywnym w takich miejscach, gdzie bez ich pomocy nie mogłoby z pewnością dotrzeć z przesłaniem Dobrej Nowiny. Widać więc, że ich duchowość jest zanurzona w doczesności, i dlatego nazywana jest niekie-

---

¹⁵ Zob. M. Chmielewski, *Duchowość*, [w:] *Leksykon duchowości katolickiej*, red. M. Chmielewski, Lublin–Kraków 2002, s. 226–232.

¹⁶ Zob. Sobór Watykański II, konst. *Lumen gentium* [dalej: LG], 31.

dy mianem duchowości inkarnacyjnej. Świeccy przez swoją pracę zawodową oraz przez działalność społeczną, polityczną i kulturalną wchodzą głęboko w sprawy doczesne i kształtują oblicze świata. Jako chrześcijanie mają obowiązek uświęcania siebie i swego świeckiego otoczenia¹⁷.

5. Odważne poszukiwanie nowych dróg

Niektóre sprawdzone formy duszpasterstwa młodzieży wyczerpały się i trzeba się z tym pogodzić. Część rozwiązań można jeszcze modyfikować, inne należy odłożyć i traktować jako ciekawe i wartościowe doświadczenia przeszłości. Konieczne są dzisiaj rozeznawanie nowych wyzwań i wnikliwa analiza otaczającego nas świata, w którym wierzący słusznie doszukuje się znaków czasu, poprzez które przemawia do nas Bóg jako władca czasu i historii, która naznaczona jest tajemnicą wcielenia. Taka otwartość i dialog ze współczesnością mogą nas uchronić przed postawą ucieczki czy izolowania się od zmieniającego się świata, do którego przecież konsekwentnie posyła nas Chrystus.

To właśnie młodego człowieka można uznać za swoistego posłańca czasów współczesnych. To w nim najwyraźniej odciskają się tendencje obecnego czasu, na których wpływ jest on bardzo podatny. Naturalnie, potrzebuje on autorytetów, które pomogą mu właściwie rozeznąć współczesność, odwołując się do niezmiennych wartości i doświadczenia poprzednich pokoleń. W ten sposób dokonuje się transmisja wartości wywodzących się z objawienia i Tradycji w nowe pokolenie, nierzadko doświadczające innych wpływów, nie zawsze właściwie rozumianych przez pokolenie dorosłych.

Idąc zatem za wskazówkami papieża Franciszka, aby odważnie poszukiwać nowych dróg i rozwiązań w dziedzinie duszpasterstwa młodzieży, warto zwrócić uwagę na możliwości tkwiące w samych ludziach młodych. Chodzi o świadomość, że oni także są podmiotami tego duszpasterstwa

---

¹⁷ Zob. E. Weron, *Laikat i apostołstwo. Zarys teologii laikatu i apostołstwa ludzi świeckich*, Poznań 1999, s. 11–80; W. Przygoda, *Laikat i formy apostołstwa świeckich*, [w:] *Teologia pastoralna*, red. R. Kamiński, t. 1 *Teologia pastoralna fundamentalna*, Lublin 2000, s. 396–400.

i mogą wpływać na jego kształt, kreując wspólnie z duszpasterzami nowe jego metody i formy. Wydaje się, że przy takiej współpracy możliwe jest wypracowanie propozycji, które odpowiadają mentalności współczesnej młodzieży i mogą stać się dla niej nie tylko zrozumiałe, ale i atrakcyjne. Przy tej okazji dokonuje się ich formacja, odkrywanie przez nich własnej tożsamości, miejsca i powołania w Kościele i świecie. Inaczej mówiąc, wzrastają w wierze i osiągają dojrzałość do podjęcia zadań stawianych im przez Opatrzność.

Nie wolno nam także zapominać, że głównym Architektem nowych rozwiązań w Kościele jest Duch Święty. Papież Franciszek przypomniał, że Jego działanie otwiera nowe drogi także w dziedzinie duszpasterstwa młodzieży (por. EG 105). Taka świadomość może nas uchronić zarówno przed zwątpieniem (zwłaszcza wtedy, gdy na naszych oczach do przeszłości odchodzą niektóre metody i formy duszpasterskie), jak i przed pokusą samowystarczalności, która wyraża się w przekonaniu, że kluczem do duszpasterskiej skuteczności jest zastosowanie tylko nowoczesnych rozwiązań wypracowanych wyłącznie przez myśl ludzką. To właśnie wiara w Boga pozwala z ufnością otworzyć się na nowe wyzwania i pozostawiać wyczerpane i już nieskuteczne metody i środki. Można zatem powiedzieć, że w duszpasterstwie młodzieży należy odważnie i z zapałem poszukiwać nowych dróg, adekwatnych metod i form z przekonaniem, że nie wszystko zależy od nas i trzeba rozeznawać, czego Bóg domaga się od Kościoła w tej posłudze. Jest tu zatem miejsce na swego rodzaju niespodzianki, jakie sprawia Duch Święty, zaskakujące wyzwania i nowe horyzonty, jakie otwierają się przed Kościołem posłanym przez Chrystusa do świata, co wpisuje się w ewangeliczne prawo obumierania i rodzenia się do nowego życia (por. J 12, 24–25).

Podsumowanie

Nauczanie papieża Franciszka kładzie nacisk na aktywne budowanie przez wierzących królestwa Bożego na ziemi. Papież podkreśla rolę osobistego świadectwa, wzywa do wychodzenia poza utarte schematy, uwrażliwia na ubogich i wykluczonych. Przestrzega także przed tworze-

niem nadmiernie rozbudowanych instytucji i struktur, biurokratyzacją Kościoła oraz trwaniem w samozadowoleniu. Odnosi się to także do duszpasterstwa młodzieży, które powinno oprzeć się na otwartości na młodego człowieka, umiejętności wysłuchania go i dzielenia z nim trudów życiowej drogi. Musi ono budować się na zrozumiałym przekazie, adekwatnym do obecnej mentalności, co wcale nie oznacza pełnej zgody na wszystkie występujące dzisiaj tendencje. Również budowanie środowiska chrześcijańskiego wydaje się stwarzać przestrzeń, w ramach której młody człowiek może otworzyć się na głębsze relacje z Bogiem, ugruntować i rozwijać swoją wiarę oraz stawać się zdolny do niesienia jej innym. W takich warunkach możliwe będzie budowanie pogłębionej duchowości właściwej katolikowi świeckiemu, którego powołaniem jest szukanie królestwa Bożego w świecie, zajmowanie się sprawami świeckimi i kierowanie nimi po myśli Bożej, uświęcanie świata od wewnątrz przez przykład swego życia oraz promieniowanie wiarą, nadzieją i miłością, w celu ukazania innym Chrystusa (zob. LG 31).

Summary

Papieża Franciszka inspiracje dla duszpasterstwa młodzieży

Duszpasterstwo młodzieży jest posługą zbawczą Kościoła wobec młodzieży szkolnej, pozaszkolnej, akademickiej i pracującej. Jak każde duszpasterstwo wymaga ono przystosowania do zmieniających się warunków społeczno-kulturowych. Poszukując odpowiedzi na pytanie o kształt duszpasterstwa młodzieży w obecnym czasie, warto zwrócić uwagę na sugestie papieża Franciszka, które znajdziemy w adhortacji apostołskiej *Evangelii gaudium*.

Wspomniany dokument podkreśla konieczności cierpliwego i miłosiernego słuchania młodego człowieka oraz ofiarowania mu swojego czasu. Ponadto stawia postulat wypracowania i posługiwania się zrozumiałym językiem w pracy z młodzieżą oraz budowania środowiska chrześcijańskiego. Istotny jest także wysiłek na rzecz pogłębionej duchowości oraz odważne poszukiwania nowych dróg w duszpasterskiej pracy z młodymi ludźmi.

Słowa kluczowe: papież Franciszek, młodzież, duszpasterstwo, duszpasterstwo młodzieży, współczesne wyzwania dla duszpasterstwa młodzieży

Pope Francis' Inspirations for Pastoral Ministry of Youth

Pastoral ministry of youth is the salvific ministry of the Church towards youth students and non-students, studying at colleges and working young people. As other pastoral ministries it needs to adopt with changing social and cultural conditions. Trying to find the answer to the question how ministry to the youth looks like in modern times, it is worthy to pay attention to the suggestions of Pope Francis, which are present in the Apostolic Exhortation *Evangelii gaudium*.

This document underlines the necessity of patient and merciful listening to young people and offer them one's time. It also postulates to learn and use understandable language while working with the youth as well as to build a Christian environment. Likewise essential are efforts for deepening spirituality and the courageous quest for new forms in pastoral ministry of youth.

Keywords: Pope Francis, youth, pastoral ministry, pastoral ministry of youth, modern challenges for pastoral ministry of youth

Bibliografia

Chmielewski M., *Duchowość*, [w:] *Leksykon duchowości katolickiej*, red. M. Chmielewski, Lublin–Kraków 2002, s. 226–232.

Długosz A., *Młodzieży duszpasterstwo*, [w:] *Leksykon teologii pastoralnej*, red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski, Lublin 2006, s. 511–515.

Fiałkowski M., *Church et sects*, „Ateneum Kapłańskie” (2016) 642, s. 299–307.

Fiałkowski M., *Kościół wobec okultyzmu*, [w:] *Kościół – komunია i dialog. Księga pamiątkowa ofiarowana księdzu biskupowi Kazimierzowi Ryczanowi w 75. rocznicę urodzin*, red. P. Kantyka, J. Czerkawski, T. Siemieniec, Kielce 2014, s. 315–323.

Fiałkowski M., *Małe grupy religijne środowiskiem ewangelizacji młodzieży*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 9 (2014) nr 1, s. 213–228.

Fiałkowski M., *Zadania stojące przed zrzeczeniami religijnymi w Polsce*, „Teologia Praktyczna” 16 (2015), s. 31–41.

Franciszek, Adhortacja apostołska *Evangelii gaudium*.

Franciszek, *Miłosierdzie to imię Boga. Rozmowa z Andream Torniellim*, przekł. J. Ganobis, Kraków 2016.

Franciszek, Przemówienie podczas spotkania z episkopatem Brazylii, Rio de Janeiro, 27.07.2013. https://w2.vatican.va/content/francesco/pl/speeches/2013/july/documents/papa-francesco_20130727_gmg-episcopato-brasile.html (19.03.2016).

Guardini R., *Wiarygodność wychowawcy*, [w:] *Pedagogia katolicka. Zagadnienia wybrane*, red. A. Rynio, Stalowa Wola 1999, s. 373–381.

Kamiński R., *Działalność zbawcza Kościoła w teorii i praktyce pastoralnej*, Lublin 2007.

Kamiński R., *Małe grupy a odnowa Kościoła*, „Homo Dei” 54 (1995) nr 4, s. 37–48.

Piórkowski D., *Wstęp*, [w:] *Idźcie, zróbcie raban. Jak młodzi w Polsce rozumieją wezwanie Franciszka?*, Kraków 2013.

http://www.opoka.org.pl/biblioteka/Z/ZD/wam_2013_raban_00.html (19.03.2016).

Przygoda W., *Laikat i formy apostołstwa świeckich*, [w:] *Teologia pastoralna*, red. R. Kamiński, t. 1 *Teologia pastoralna fundamentalna*, Lublin 2000, s. 392–415.

Ratzinger J., *Ruchy kościelne i ich teologiczne miejsce*, „Communio” 19 (1999) nr 6, s. 78–102.

Śmigiel W., *Eklezjalność zrzeczeń religijnych*, Pelplin 2015.

Weron E., *Laikat i apostołstwo. Zarys teologii laikatu i apostołstwa ludzi świeckich*, Poznań 1999.